

מאוצרות הפרשה

כביזנעס, או בכתי הכנסת ובבתי המדרשות? ... להיכן רצים יותר? ל"ארור הגבר אשר יבטח באדם" או ל"ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו"? ... - אכן עולם הפוך... (א ישיבישעיר חומש)

ועבדך ואמתך והלוי וכו' ושמחת (יביח) פירש רבי יהונתן אייבשיץ, רצונך לדעת שמחה בחיך, אל תסתכל כלפי מעלה, אלא הבט כלפי מטה, כלפי מי שהם קטנים ממך, עניים ממך בחומר, הבט אל "עבדך ואמתך והלוי" ואז "ושמחת לפני ה' אלקיך", תהיה שמח ששפר עליך חלקך. (מדשך ביתך)

עשר תעשר (יד, כב) סיפר הגאון רבי יעקב פוזן שליט"א, כי הזדמן לו להיות יחד עם רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל במעונו של הגאון בעל המנחת יצחק זצ"ל, ושניהם, הוא ורבי אברהם נוהגים לעשר גם מוצרים שבהכשר הבר"צ של העדה החרדית. והנה אם יגיש לפניכם כיבוד, והם יעשרו, תהיה בכך פגיעה בכבודו של המנחת יצחק - ראש בית דין של העדה החרדית. הם היו במבוכה. אך רבי אברהם כדרכו, מצא כבר את הפיתרון. הגאון המנחת יצחק בענותנותו נכנס בעצמו לחדר עם מגש ועליו כוסות עם משקה מיץ תפוזים. רבי אברהם רץ לקראתו ולקח את המגש מידו באמרו: כי אין זה כבוד התורה ומדוע שהרב יטרח, כך, הגביה את המגש וזכה במשקה, כדי שיוכל לעשר לכל הדעות (כי אף החמיר לזכות באוכל לפני המעשרות) ובדרכו זו, - עד השולחן שבחדר נענע עוד מעט את המגש, ועל ידי כך נשפך מעט מהכוסות על תחתית המגש ועל מעט משקה זה קרא שם למעשרות, והסיפור הסתיים בלי שאיש הבחין, מלבד שלחש בשניה לרבי יעקב פוזן שהכל מעושר ושהוא חייב לשתות לכבודו של הגר"י ויס. (ת"ח ציין

לירושלמי דמאי פ"ז שב' אמוראים זרקו מאכל אחד לחברו, כדי שיפלו ממנו פירותים וע"כ היתה להם אפשרות לעשות קריאת שם בלא שידע בעל הבית שחשדו שאינו מעשר את פירותיו). (ויאמר הנני)

נתן תתן (טו, י)

דורשים חז"ל בספרי (דברים ק"ז): "נתן תתן - אפילו מאה פעמים". שואל ה"קדושת ציון": בפשטות, "נתן תתן" משמע שתי פעמים, ואם רוצה התורה להשמיענו על מאה פעמים, היה צריך לומר זאת בפירושו: 'נתן מאה פעמים? אלא - אומר ה"קדושת ציון" - כאשר אדם רואה אני מרוד, לבו נכמר והוא פותח את כיסו ונותן לו צדקה. באמצעות כמה שקלים הוא משתיק את מצפוני. כאשר יבקשו ממנו לתרום פעם נוספת לעניי ההוא, יפטור עצמו בנימוק: "כבר נתתי" ... נמצא אפוא שהאדם הזה לא נתן צדקה מכיון שהתורה מצוה לתת, אלא משום שרצה לרצות את רגשי החמלה שהציפו אותו ורצה להשתיק את מצפוני המיסר. מתי נדע שהוא נתן את הצדקה משום מצות הצדקה? כאשר ישוב ויתן צדקה לאותו עניי בפעם השניה. הפעם הוא אינו נתן את הצדקה לצורך עצמו, אלא משום צווי ה'. אומרת התורה: אם "נתן" - פעם אחת, ו"נתן" - פעם שניה, בכך אתה מעיד על עצמך שנתניה שלך היתה לשם מצות צדקה, לכן "כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך" - שתוכל לתת מאה פעמים. בזכות מה באה הברכה? בזכות ההתאמצות לשוב ולתת פעם שניה. (רבי גואל אלקריף שליט"א - הגדה שש באמרתך)

אלול - הזדמנות של פעם בשנה!

בעמדנו בתחלת חודש אלול, עלינו לדעת כי פעם בשנה ניתנת האפשרות להשתנות. כאותו אדם העומד למרגלותיו של בנין רב קומות, וברצונו להגיע במהירות מעלה. לצורך כך נדרש זמן רב, לטפס בגרמי המדרגות קומה אחר קומה, ביזע וביגיעה. אך באפשרותו - בלחיצת כפתור, להכנס אל המעלית וזו תביאו אל יעדו במהירות רבה. ה"אלול" - כמעלית הוא. מעניקים לך יכולת לעלות ולהעפיל, לעשות שינוי כביר. וזו הזדמנות חד שנתית.

האדמו"ר מסלונים זצ"ל בעל ה"נתיבות שלום" סיפר מעשה שארע עמו: בצעירותו ישן פעם וחלם שהנה הוא עומד במוצאי שמחת תורה. ההכרה הכתה בו והוא תפס את עצמו - היכן הייתי? ימים גדולים כאלו עברו אלי, ימים אשר בנקל אפשר להשיג בהם ולהגיע לכל המדרגות הנשגבות, לשאיפות הנעלות, לקרבת אלקים גדולה ועצומה, כיצד לא נצלתים?! יסר עצמו וירב הצער מאוד. וייקץ - והנה חלום... והוא - בראש חודש אלול. רב היה האושר אשר גאה בלבו. אף אנו עומדים כעת בראש חודש אלול. הקב"ה אוהז בנו ואומר - בואו וקחו את המתנות הנשגבות שהכנתי עבורכם בימים אלו. הכינו דרככם, סלו סלו, "בנים אתם לה' אלקים!" נבוא אם כן, שלב אחר שלב, נשיל מעלינו את בגדי החוליון, את בלויי הסחבות, כי אין לבוא אל המלך בלבוש שק. בואו ונתקרב לבורא עולם, בואו ונשובה אל ארמונו של מלך, להיות באמת נסיכים כראוי לנו, בנים אהובים אצל מלכו של עולם. ועל הצעה שכזו, כלום אפשר לותר?! (רבי הזקיהו מישקובסקי שליט"א, דורש טוב)

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה (יא, כו)

הסבא ר' יז'ל מנובהרדוק שאל פעם את תלמידיו: אם יספרו לכם שבעיר אחת יש שני אדמו"רים, אדמו"ר אחד נותן ברכות, והברכות שלו תמיד מתקיימות במלואן, ואילו האדמו"ר השני נותן קללות, וגם הם תמיד מתקיימות במלואן, איך לדעתכם נראית אותה עיר? כמובן שאצל האדמו"ר שנותן ברכות תמיד יש תור... בכל העולם מגיעים אליו בכדי לקבל את ברכתו, בכל יום יוצאים במיוחד עשרות רכבות ומטוסים של אנשים הבאים להתברך מפי אותו אדמו"ר, ואילו האדמו"ר המקלל כולם בורחים ממנו כמטחוי קשת...

ואז פנה אליהם הסבא' ושאל: אם כן מדוע במציאות אנו רואים את ההיפך הגמור, אנו עדים למחזה - שאצל האדמו"ר המקלל יש תור ארוך, אלפים צובאים על שערי... ואילו אצל האדמו"ר המברך כמעט ואין אנשים?... התלמידים לא הבינו את כוונת הסבא', והסבא' המשיך ופירש את דבריו: הלא אנחנו יודעים שכל דברי הנביאים הם אמת וצדק, ומה אומר הנביא?... "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו"... זהו האדמו"ר המחלק ברכות... - הקב"ה מבטח: מי שיאמין בי אני אדאג לצרכיו! הקב"ה מברך אותנו! ומנגד האדמו"ר הנותן קללות הם דברי הנביא "ארור הגבר אשר יבטח באדם ושם כשר זרועו ומן ה' יסור לבו"... נו, איפה יש תור ארוך יותר? בעסקים,

לתת צדקה – לא בכדי שיתגדל שמו

פִּי הִיָּה בָּךְ אֶבְיֹן מֵאִחַד אֶסְיִךְ בְּאֶחָד שְׁעָרֶיךָ בְּאֶרְצְךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ לֹא תֹאמֵץ אֶת לִבְבְּךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת יָדְךָ מֵאֶחִיךָ הָאֶבְיֹן. (ט"ו, ז')

לכאורה עלינו לדקדק בלשון הכתוב: 'ולא תקפוצ את ידך מאחיק האביון', וכי האיסור לקפוצ את ידנו נאמר רק כלפי אחינו האביון?! הלא בודאי מוטל עלינו לסייע ולתמוך בכלל העניים והאביונים, ולאוו דווקא בעניים מבני משפחתנו! מדוע אם כן, ייחסה התורה את האיסור רק כלפי 'אחיק האביון'? את התשובה נבין מתוך התבוננות במעשה הבא: בוקר אחד נסע הרבי מקופישניץ, שהתגורר בארצות הברית, כדי לפגוש את אחד ממתפללי בית הכנסת שלו, נגיד בעמיו, בביתו. הרבי הוכנס על ידי אחד מעוזריו של בעה"ב לחדר ההמתנה, וציפה לבואו. הלה, שלא העלה בדעתו שרבו הנערץ עומד להגיע לביתו, מיהר לחדר באופן בהול, ועמד בפה פעור לנוכח מראה פני האדמו"ר. "מדוע הרבי הטריח את עצמו עד אלי?" שאל בתדהמה, "לו רק היה הרבי שולח לקרוא לי, יכולתי להגיע בעצמי אליו! חיך הרבי בעדינות וענה: "כעת אני הוא זה שזקוק לך, על כן מן הראוי שאכבד אותך ואבוא אני אליך!" "רבי" הפציר בעל הבית, "בבקשה, אמור נא לי, כיצד אוכל לסייע לרבי?" האדמו"ר הביט לתוך עיניו של בעל הבית ואמר: "ידוע לי, על משפחה הזקוקה לתרומה דחופה ביותר! הבעל ללא עבודה, האשה חייבת להימצא בבית כדי לטפל בילדים הרכים, ועל כן איננה יכולה לעבוד לצורך פרנסתם. חלק מהילדים נזקקים למעקב רפואי העולה הון רב. הגיעו הדברים לידי כך, שגם מזון כדי קיומם, מתקשים הם להשיג בימים אלו. אני זקוק לסכום נכבד עבורם!" "אבל עדיין אינני מבין, לשם מה הטריח הרבי עצמו עבור בקשה מעין זו" מחה בעל הבית על כבוד רבו, "הלא אם זו המטרה היחידה לשמה הגיע הרבי לביתי, יכול היה להתקשר עמי בטלפון, ובודאי הייתי נענה לבקשתו על אתר!" "לא!" ענה הרבי בפסקנות, "מדובר בבקשה חשובה עבורי באופן מיוחד, ולכן חשתי צורך לגשת אליך, בהיותך מפורסם בנדיבותך הרבה!" בהתרגשות עצומה, שלף בעל הבית את פנקס השיקים, רשם עליו סכום נכבד וחתם את שמו בתחתית השיק. לאחר מכן, פנה אל האדמו"ר בשאלה: "על שמו של מי עלי לרשום את השיק?" הרבי הביט לרגע לארץ, ושהה מעט קודם שהשיב את תשובתו המפתיעה: "כתוב את השיק לפקודת אחיך..." לאחר שיצאו מהמקום, אמר הרבי למקורבו, כי ישנם נדיבי לב הנותנים מממונם לכל נצרך, אך דווקא כלפי קרוביהם ובני משפחתם, קופצים את ידיהם ואינם מפזרים מכספם לצדקה. בכך מוכיחים הם שעיקר מטרתם בנתינת הצדקה היא להתגדל ולהתפאר בפי ההמון כנדיבים וכנותני צדקה, ומשום כך סבורים הם שתמיכה בקרוביהם לא תגרום לאחרים להתפעל ממעשה זה, ואם כן, לגודל טעותם, הם אינם רואים כל סיבה לסייע להם. מה שנדרש מאיתנו, זה לדעת להושיט יד לכל נצרך באשר הוא, אך ורק כדי לסייע לו, ולא לקחת בחשבון שיקולים אישיים.

ומכאן, תשובה לשאלתנו, על פי דרכו של הגאון בעל ה'כתב סופר': שכן לעתים, מוצאים אנו בעלי מומן, הפותחים את ידם דווקא ל'רחוקים' – לעניים הבאים ממקום אחר, שאינם מכירים אותם כלל, מתוך מחשבה פסולה, שיזכה לתהילה וכבוד על נדבת לבו. לעומת זאת דווקא ל'קרובים' – אם בא אליו קרוב משפחתו בבקשת צדקה וסיוע – הוא דוחה אותם בטענות סרק, ואינו עומד לימינם לסומכם, משום שסבור שאיש לא יתפעל מהושטת עזרה לבן משפחה, ובודאי לא ישבחוהו על תמיכתו באחיו. נוכח מציאות עגומה זו מזהירה התורה כל בעל מומן בישראל: 'ולא תקפוצ את ידך מאחיק האביון' – עליך להקפיד לפתוח את ידך לא רק לעני 'רחוק', אלא גם כלפי 'אחיק האביון' מוטל עליך להושיט ידך לעזרה. אם אכן תנהג כך, תזכה לקיים מצות צדקה בשלמות... (מתוך "ללמדך – דברים" שיצא בימים אלו לאור מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

האם ניתן לתפוס מקום באוטובוס עבור אדם שעדיין לא עלה ולא שילם?

שאלה: עליתי לאוטובוס עמוס ואני רואה בחור שיושב ולידו מקום ריק, שאלתי אותו אם אפשר לשבת לידו והוא אמר לי שהמקום תפוס לחברו שעתידי לעלות בתחנת היציאה מהעיר. האם אפשר לתפוס מקום לאדם שעדיין לא עלה ולא שילם, או שאין זכות לתפוס מקום ומותר לי לשבת במקום הריק? תשובה: אין זכות לתפוס מקום יותר ממקום אחד שעליו שילם, ולכן יכול כל העולה קודם לתפוס ולשבת במקום. והטעם, שהנהגה בחו"מ סי' ק"ה נפסק שהתופס מנכס הלווה עבור בעל חוב שהלווה חייב לו, וע"י תפיסתו לא ישאר לבעלי חובות נוספים נכסים לגבות מהם – לא קנה, ורק אם חייב הלווה גם לתופס מועילה תפיסתו עבור הבעל חוב השני. ונחלקו הפוסקים האם יכול לתפוס רק כפי הסכום שהלווה חייב לו [כד' הב"ח והסמ"ע והגהותיו], או גם יותר ממה שחייבים לו [כ"ד הב"י וש"ך וקצוה"ח]. ולפי"ז יש לדון לכאורה אם יוכל הנוסע לתפוס שני מקומות, עבורו ועבור חברו, כאשר ע"י תפיסתו הוא מונע מנוסע אחר לקבל מקום. אך באמת נראה שבנדון השאלה וודאי שאין לו זכות לתפוס, שכן תפיסה מועילה רק כשתופס מציאה והפקר עבור חברו, שיש זכות לכולם לקחת מזה, או כשתופס מנכסי הלווה עבור אדם שהלווה חייב לו ונכסיו משועבדים אליו, ובוה יש חילוקי דינים מתי מועיל כשמפסיד לאחרים. אבל מקום באוטובוס ששייך לחברת הנסיעות והיא משכירה אותו לנוסעים עבור תשלום, פשוט שאין זכות לאדם לתפוס מקום ולמנוע ממי ששילם לקבל את זכותו, ואף שתופס עבור חבר שעתיד לעלות ולשלם, מ"מ כל זמן שאותו חבר לא שילם אין לו שום זכות במקום ואין לו רשות למנוע מנוסע אחר לשבת במקום זה.

אמנם, אם כבר שילם עבור חברו, ושומר לו מקום כדי שיעלה, יתכן שמועיל לתפוס עבורו מקום גם על חשבון אחרים שלא ישאר להם מקום. ואף להפוסקים שאין בע"ח יכול לתפוס יותר מחובו, כאן עדיף, כיון שהוא קנה זכות של שני מקומות ורשאי לזכות בהם עבורו ועבור חברו.

(הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עלית)

חידה שבועית

במהלך מסע באביו אליו נפגש אברה (אבן ומוכנס אנדרי אק נאנג אק אפסטיא אצא אופסטי. בקיאו
הא מצווה שמי נאגא שומי האיש כל אה אהן. נא אה אופול האובה, אק אנדרי אצא השנייה (אצא סנה לויוב
אויק. (אלי אק שומי אה גאיו אומי אה והשומי השני גאיו חסרי. איך יוצר לויוב השקין ולויוב צובי האמה. הן לויוב
אזאל אלה אה אה השומים והאזיו אהאלה איזו אה אהאלה האובה. איזו אלה אהאל?

תשובה על חידה פר"ש: ענני הכבוד, כאמור: שמלתך לא בלתה", וברש"י: "ענני הכבוד היו שפים בכסותם ומגהצים אותם כמין כלים מגהצים" תשובה לחידה: משחק שחמט עם אחיו ה-4.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת פורגס להכנס הבן לעול תורה ומצוות **גני הדר-עמישב:** משפחות מנדלבוים – רוטשטיין להולדת הבן הנכד משפחות קליין – קיק להולדת הבן הנכד משפחת הרב מרקוס לבר מצוה משפחת גלס לנשואי הבת משפחות שרייבר – ברונר להולדת הבן הנכד משפחת קליין לנשואי הבת משפחת ברגר לנשואי הבת משפחת פליישמן לנשואי הבת משפחת ארמן – קינסבורסקי להולדת הבן הנכד

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com